

λου. Λογάκια χρυσά, που ιδιάζουν σε γεροντικές αγάπες!

ΤΟ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ. Τὸ Σαβατό-
βραδο μοιράστηκαν σε πολλές χιλιάδες αντίτυπα ἑ-
νὸς προγράμματος συντηρητικῶν, προγράμματος ποὺ
ἡ πρώτη του φράση φτάνει νὰ νοιώσει κανεὶς πὼς
εἶναι ἔργο ἀνισόρροπου· τὴν παραθέτουμε ἀπαράλ-
λαχτα χωρὶς ἄλλα σχόλια: «Ὁ προορισμὸς τοῦ Ἑ-
λευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐστὶν, ἡ ἀδιάκοπος
προσπάθεια πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀρχαίας τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους εὐκλείας, καὶ ἡ κραταίωσις αὐτοῦ
πρὸς παγίωσιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, διὰ
τῆς διαλάμψεως τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν
ἐκπορευθέντων ὑπὸ τῶν ἀρετῶν μεθ' ἧς ὁ Θεὸς πε-
ριεκόσμησε τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους, τοὺς
λαμπρύναντας διὰ τῆς παιδείας, τῆς τέχνης καὶ τῶν
λοιπῶν τοιοῦτων ἀπασαν τὴν ὑφήλιον καὶ στηρίζαν-
τας τὴν θρησκείαν πρὸς ἀγαθοποίησιν τῶν λαῶν».

ΕΞΕΤΣΙΠΩΣΙΑ. Ἔτσι μονάχα μπορούμε νὰ χα-
ρακτηρίσουμε τὴ διαγωγή τοῦ πρώην ἀπογοητευμέ-
νου ἀρχηγοῦ, ποὺ αἰστάνεται, φαίνεται, μέσα του ὀ-
ρεξὴ γιὰ δράση! Ὁ κ. Θεοτόκης θὰ εἴτουν καλλι-
τερο νὰ μὴν ξαναπολιτευτεῖ, γιατί κανένας δὲν αἰ-
στάνεται τὴν ἀνάγκη του· ἢ, ἂν ὁ ἴδιος αἰστανότα-
νε τὴν ἀνάγκη νὰ πολιτευτεῖ, ἔπρεπε τοῦλάχιστο νὰ-
χει τὴν ἐλικορίνεια καὶ νὰ πεῖ πὼς στὸ παρελθόν, ἂν
καὶ μπορούσε, δὲν ἔκανε τίποτα καὶ πὼς γιὰ τὸ μέλ-
λον ὑπόσχεται νὰ ξεχάσει ὁλότελα τὸν ἑαυτὸ του τοῦ
παρελθόντος καὶ νὰ ἐργαστεῖ γιὰ τὴν ἐπιτυχία ἐνὸς
ὀρισμένου προγράμματος ὅχι μὲ τίς ἀόριστες μὲ
αἰώνιες μπουρμπουλίθρες ποὺ ἀνάφερε (οἰκονομίες-
στρατὸς καὶ στόλος!) μὲ μὲ ὀρισμένες καθαρὰ ἀρ-
χές, ἐκεῖνες ποὺ θὰ εἴταν σύμφωνες μὲ τὴν ἰδεολο-
γία του. Ὅσο δὲν ἔκανε τίποτε ἀπ' τὰ δυὸ αὐτά,
ὅσο μάλιστα τολμάει νὰ βγάζει ἀπ' τὸ στόμα του ἄν-
θρωπος ποὺ ἀνακατεύεται στὴν ἐνεργὸ πολιτική:
«δὲν γινώσκω δὲ ἂν ἀπεδόθη τὸ πεμπτημόριον τοῦ
1908 καὶ ἐκεῖνο τοῦ 1909, καθόσον δὲν διεχειρί-
σθημεν ἡμεῖς τὴν χρῆσιν τοῦ 1908 μέχρι τέλους
αὐτῆς καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ 1909» — ἀξίζει νὰ ἐξα-
κολουθοῦμε νὰ τὸν θεωροῦμε γιὰ πολιτικὸ πτώμα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜὴ

ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚὴ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Φίλε «Νουμά»,

Θυμᾶσαι ἓνα ἀδερφάτο ποὺ ἰδρύθηκε πρόπερσι
καὶ τὸ λέγανε «Συντροφία»; Ἄν πέρσι, στὴν ἡρωϊ-
κὴ ἐποχὴ τοῦ Μιστριώτη καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλ-
λήνων, δὲν ἐκινήθηκε, δὲν ἐφανερώθηκε οὔτε πρω-
τότυπα, ὅπως ἔπρεπε, οὔτε κοινὰ — δηλ. δὲ βγήκε
νὰ διαπεντέψῃ τὸ εἶναι τοῦ σὰ ζωντανὸ σῶμα, ἢ
τοῦλάχιστο σὰν κοινὸ ἐλλαδίτικο, σαλέβει ὁμῶς τῶ-
ρα. Καὶ νά, τὴν περασμένη Τρίτη, τὸ βράδι, στίς
ἑφτά, μαζεφτήκανε, προσκαλεσμένοι, ὅλοι οἱ φίλοι.
Καὶ διάβασε πρῶτα ὁ κ. Πετρίδης, ἓνα ἀπ' τὰ τρία
μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, τὸν ἀπολογισμὸ τοῦ 911 μαζὶ
μὲ λίγα παράπονα καὶ μὲ λίγες γνώμες τους. Εἶπε
πὼς δὲν ἔχουμε λεφτά, ἐνῶ μπορούσαμε νὰ ἔχουμε,
πὼς μᾶς χρειάζονται μερικὰ ἐπιπλά. Καὶ εἶναι
χρέος κάθε φίλου νὰ φέρνεται κάπως πρόθυμα, νὰρ-
χεται δηλ. στὰ γραφεῖα γιὰ νὰ ἀλληλογνωρίζομαστε
ἔτσι. Καὶ πὼς πρέπει λιγόλογα νὰ τὰποφασίσουμε
νὰ τὸ βαστάξουμε τὸ ἀδερφάτο πραγματικὸ — ὅχι
μόνο τὸνομα καὶ καμμιὰ δράση. Ἐπειτα κάποιος
ἄλλος τῆς ἐπιτροπῆς θὰ μᾶς διάβαζε ἓνα δῆγημά
του — φαίνεται γιὰ τὸ ἐπισημότερο —, ἐμπνέφστηκε
ὁμῶς σοφώτερα καὶ ἀντὶς ἀφ' οὗτο ἔκανε μιὰ πρόταση:
Νὰ προσδιορίσουμε ποιὸς πρέπει νὰναι ὁ σκοπὸς τοῦ
ἀδερφάτου καὶ ἀνάλογα, ποιὸ τὸ πρόγραμμά του.
Ἀκολούθησε συζήτηση λίγα λεφτὰ τῆς ὥρας, καὶ ἡ
ἀπόφασις: νὰ ἐκλεχτῇ μιὰ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ σκεφτῇ
καὶ νὰ καταρτίσῃ ἓνα πρόγραμμα ποὺ θὰ τὸ παρου-
σιάσῃ σὲ μιὰ γενικὴ συνεδρίαση νὰ συζητηθῇ, νὰ
τροποποιηθῇ καὶ νὰ ψηφιστῇ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκλέ-
χθηκε καὶ σὲ λίγες μέρες θὰναι, πιστέω, ἐτοιμῇ.
Τώρα, ὅ,τι ἰδέα καὶ ἂν παρουσιάσῃ, τέτοια ἢ ἀλλοιώ-
τικη, ἀδιάφορο, ἓνα πρᾶμα εἶναι βέβαιον — πὼς τὸ
μέτρο τοῦτο δίνει κουράγιο καὶ ἐλπίδα σ' ὅλους ποὺ
τὴν ὀνειρεφτήκανε τὴ συντροφία — συντροφία καὶ ὅχι
Κοκκωνιά. Θὰ χαράξουμε ἓνα δρόμο, θάχουμε ἓνα
σκοπὸ, θάμαστε ἀποφασισμένοι κάπου νὰ φτάσουμε.
Κι ἀφ' οὗτο μπορεῖ νὰ τὸ πῇ κανεὶς ζωντανάδα — κάτι
ἄρχισε νὰ σαλέβῃ ἐντὸς μας.

Τί θὰποφασίσῃ ἡ ἐπιτροπὴ, εἶναι γνωστὸ ἀπὸ
τώρα, μπορῶ νὰ πῶ, γιατί ὅλα τὰ παιδιὰ φαίνονται
ἀξία ἀρκετὰ ὥστε νὰ ρωτήσουν: Τί σημασία ἔχει ὁ
Δημοτικισμὸς; Τί ἔχουμε στὸ νοῦ μας ὅταν ἐτικε-
ταρίζομαστε δημοτικιστὰδες; — Ἀπλούστατη ἡ ἀ-
πάντησις στὸ ρῶτημα: Δημοτικισμὸς — ὅχι τύπος μο-
νάχα — σύθετο ζήτημα· ἀθρωπιστικὸ, κοινωνικὸ, πο-

λιτικό, εθνικιστικό. Δημοτικισμός θα πη ξεσκάβω-
μα, λεφτεριά, ζωή.

Λοιπόν; Λοιπόν, ο σκοπός μας ένας — προπα-
γάντα, για να λύσουμε το ζήτημα. 'Ανάγκη να το
νοιώσει ο λαός, ο κοσμάκης, το ζήτημα. Και πού θα
πη ανάγκη προς το λαό να καταδούμε έμεις οι φω-
τισμένοι. Να καταδεχτούμε, να κουραστούμε. 'Αν
θελήσουμε να τόνομάσουμε φιλολογικό, απεριόριστα,
τάδερχάτο, έλοφάνερο πώς θα κάνουμε μια τρύπα
μέσ' στη θάλασσα. Και δε θέλω να πω πώς προπα-
γαντισμός κ' ένα είδος φιλολογίας δεν είναι συνεξάρ-
τητα. Συχνά όμιλίες πάνου σε διάφορα θέματα —
παιδαγωγικά, ψυχολογικά, οικονομολογικά, έγκυ-
κλοπαιδικά κτλ. έστω και διηγηματικά όποιος μπο-
ρεί να γράφει ρεαλιστικά, παρατηρητικά, όφτο αν
μπορούμε να το πούμε φιλολογία, όφτο χρειάζεται.
Γιατί έτσι όλοι οι φίλοι θα μορφώνονται, θα μαθαί-
νουνε πράματα, και συνεπούμενα, θα καταντούνε
πιο καπάτσοι για την προπαγάντα. 'Επειτα, έκδρο-
μές. Τι, ακόμα στα καφενεία; Χωρίς άέρα, χωρίς
κίνηση, χωρίς σκληραγωγία τί σημασία μπορεί να-
χει ή νύκτη; Και αν, για παράδειγμα, το πούμε φι-
λολογικό τάδερχάτο, τότε τί θα κάνουμε; Θα βγά-
λουμε περιοδικό. Κάθε φορά που θα μαζεδόμεστε,
ό ένας θα χη να διαδάσει τα πράσινά του τα τραγού-
δια, ο άλλος τα γαλάζια του, ο τρίτος το παραμυ-
θάκι του κτλ. Συνακόλουθο — οι παρατηρησι-
δες: έδω ή γλώσσα δεν είναι καλή. Ναί, μά έγω πιστέ-
ω στον Ψυχάρη. 'Εγώ δε θέλω να ξέρω τον Παλα-
μά. 'Εγώ θέλω την τέχνη για την τέχνη. 'Οχι, έσύ
θέλεις την τέχνη για τη γλώσσα κτλ. κτλ. και μαλ-
λιά και κουδάρια. Τάπρτέλεσμα — ή Σοφία. Θα κα-
ταντήσουμε τάδερχάτο των κριτικών και των μονά-
κριτων φιλόλογων. Θα τους γκρεμίσουμε όλους —
Παλαμάδες, Ψυχάρηδες κτλ. — στον κύκλο μας,
γιατί τέτοια είναι ή πάστα μας, τέτοια κ' ή άνα-
τροφή. Θα χωριστούμε σε σχολές — αν αγαπάτε —
και... Το άλληλοφάγωμα αναπόφευγο, γιατί ίσως ή
κριτική έπιτροπή του περιοδικού να μην κρίνει καλό
το ποίημα του Α ή το άρθρο του Β. Και τότε ο Α
και ο Β θα ρερίτε πώς δε θα θυμώσουνε; Θα τρίζουν
δόντια και θα βρίσουνε όλους ως τον Ω. Και όμως
θα λεγόμαστε φίλοι κι άδερφοί. 'Ετσι θα καταντή-
σουμε. Το σωστό είναι όσοι θέλουνε να ναι ποιητάδες
και τεχνίτες του λόγου, άς είναι. 'Ομως κι όσοι δε
θέλουνε να σκοτίζονται με τις μούσες — έλέφτε-
ροι. Τι, γι' όφτο ξεμπερδέψαμε άπ' τα νύχια του
δάσκαλου, για να πείσουμε στις μοσχαρές άγκάλες
της τέχνης όλοι; Ψεγάδι μας και τουτο — άπ' τη
μια την άκρη στην άλλη. 'Αντίς να γίνουμε πραχτι-
κοί λιγάκι, πάμε πιο πέρα κι άπό το δάσκαλο. Ποίη-

ση όλοι. Γίνουμε μηχανικός, γίνουμε δικηγόρος,
γίνουμε γιατρός. 'Είμαι και δημοτικιστής. Δημοτι-
κισμός δε θα πη μονάχα φιλολογία, και, μάλλα λό-
για, την συντροφιά, για να γραφτώ κ' έγώ, δεν τη-
νε θέλω φιλοκογικό άδερφάτο. Θέλω δημοτικιστικό
άδερφάτο, για να λύσουμε άφτο το ζωτικό το ζήτη-
μα του δημοτικισμού, όχι φιλολογικό για να γεμί-
σουνε τον τόπο άπό ποιητάδες.... Τώρα να δούμε τί
θα πη ή έπιτροπή. — Διάλεξε, μικροομιλίες, συζή-
τησες, έκδρομές κτλ. για να γίνουμε ίκανοί για τη
προπαγάντα, δηλ. για να φωτίσουμε το λαό. 'Η πε-
ριοδικό, για να μαλλιοκουδαραχόμαστε και να γί-
νουμε άκατάδεχτοι φιλόλογοι όλοι μας, έτσι για να
χάφτη ο λαός τα «σούφια σουζα κτλ.» και να βασι-
λέδη και να κυριαρχή αιώνια ο δάσκαλος. 'Η έπι-
τροπή είναι καλά παιδιά. Να διούμε.

ΕΝΑΣ ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

© ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

'Η ώραία μελέτη του κ. Μανόλη Τριανταφυλλί-
δη «'Επιστήμη και Ζωή. 'Ενα βιβλίο για τη γλώσ-
σα μας», που δημοσιεύτηκε στον τελευταίο αριθμό
του Δελτίου του «'Εκπαιδευτικού 'Ομίλου» (χρόνος
Β'. αριθμός Α'.) βγήκε σε όμορφο τυπωμένο χωρι-
στό φυλλάδιο και πουλιέται για 25 λ. στα βιβλιο-
πωλεία του 'Ελευθερουδάκη και της «'Εστίας». 'Ο
«Νουμάς» έχει στη διάθεσή του μερικά αντίτυπα και
στέλνει χάρισμα άπό ένα σε όποιον άπό τους συν-
τρομητές του το γυρέψει με μια κάρτα.

— 'Υστερ' άπό τον «Τριστάνο» θα τυλώσουμε στο
«Νουμά» το «Μπαλοαμωμένο άρώρι», μονόπραχτο δραμα-
τάκι του Μίλτου Κουντουρά.

— 'Ο ποιητής Σωτήρης Σκίπης τύπωσε το «Γύρο των
'Ωρων», όνειρόδραμα σε πέντε μέρη και πρόλογο. Το βι-
βλίο πουλιέται 4 φρ. κι όποιος θέλει να νά τοποχτήσει μπο-
ρεί να γράψει άπ'εύθείας στον ποιητή: Mons. S. Scipis. La
Bastiane. Rognac. Bouches-du-Rhône) France. Για τους
βιβλιόφιλους έγινε και ξεχωριστή έκδοση σε όλλαντέζικο
χαρτί (15 φρ.) και σε γιαπωνέζικο (30 φρ.). 'Αμα λά-
βουμε το βιβλίο θα γράψουμε πλατιά γι' αυτό.

— 'Ο κ. Louis Roussel καθηγητής στο Λύκειο του Αιχ,
έτοιμάζει μια μεγάλη γραμματική της δημοτικής μας γλώσ-
σας 'Η γραμματική αυτή, μαζί με μια συλλογή άπό Μυ-
κονιάτικα παραμύθια, θά ναι οι θέσεις του, καθώς μας
γράφει.

— Διαβάζουμε στην «'Αλήθεια» της Κύπρου πώς το
«Μαύρο χέρι» του Ταγκόπουλου παίχτηκε τελευταία στη Λε-
μεσό άπό τον κ. Σαραμαντή και την κ. Βουτσινά. Για το
«Μαύρο χέρι» δημοσιεύει στην «'Αλήθεια» (5 του Γεννάριου,
σελ. 3) σύντομη άνάλυση ο κ. Βίκτ. Ζήνων.

— Το δράμα αυτό θα παιχτεί και στη Σμύρνη άπό το
θίασο της κ. Κυβέλης, μεταφράζεται και ρούσικα άπό τον
κ. Φιλ. Στεφανίδη για να παιχτεί στο θέατρο της 'Οδέσσας.